

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΔΕΡΒΙΣΩΝ

(ΕΞ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ)

Ότε πρό ὀλίγων ἐτῶν εἶχον μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν, μεταξύ τῶν διαφόρων καὶ ποικίλων θεαμάτων τῆς Νέας Βαβυλώνας τὸ ζωηρότερας καταλιπόν μοι ἐντυπώσεις ἦτο ὁ χορὸς τῶν Δερβισῶν. Πολλὰ εἶχον ἀκούσει καὶ ἀναγνώσει περὶ τῶν μυστηριωδῶν αὐτῶν ὄντων. Καὶ μὲν ὅλα ταῦτα ἡ νεανικὴ φαντασία μου ἀνέπλαττε ταῦτα πολὺ ἀσθενέστερον τῆς πραγματικότητος.

Κατὰ προτίμησιν ἐπεσεκέθη τὸν ἐκεῖ πεφημισμένον διὰ τε τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πρόσωπα Αὐτοκρατορικὸν Τεκέν, κείμενον (ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη) μεταξύ Σταυροδρομίου καὶ Γαλατᾶ. Ἦτο δὲ ἡ 2 μ. μ. ὥρα ἡλιοκαύστου τινος ἡμέρας τοῦ Ἰουλίου, ὅτε μετὰ πλῆθους περιγητῶν ὑπερέβαινον τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τοῦ Τεκέν. τοῦ ἱεροῦ τόπου, ἐν ᾧ χορεύουσι καὶ προσεύχονται οἱ Δερβίσαι.

Κατὰ μῆκος τῆς αὐλῆς καὶ εἰς τὰς ἐκατέρωθεν αὐτῆς πλευρὰς εὐρίσκοντο τὰ μνημεῖα τῶν ἐν Μωάμεθ ἀναπαυθέντων τῆς πίστεως ἀγωνιστῶν· ἀπὸ μεγάλης δὲ καὶ κομψῆς κρήνης, ἐκεῖ ποῦ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Τούρκων ἐστημένης, ἔρρεεν ἄφθονον καὶ κελαροῦζον τὸ κρυσταλλῶδες ὕδωρ. Πρὶν ὅμως εἰσχωρήσωμεν εἰς τὴν ἱερὰν αἴθουσαν, ἠναγκάσθησαν οἱ ἀμαρτωλοὶ πόδες μας νὰ ὑποδυθῶσιν ἐμβάδας ψιαθίνους, ἵνα μὴ μολυνθῇ τὸ καθηγιασμένον ἔδαφος ἐκ τῆς προσψάσεως τῶν ἄκρων τῶν ἀπίστων. Οἱ δὲ Τούρκοι δι' ἰδιαιτέρας εἰσόδου ἐν μεγάλῃ κατανύξει εἰσερχόμενοι ἀφήρουν τὰ ὑποδήματά των καὶ ἔμενον μόνον μὲ τὰς περικνημίδας ἢ καὶ γυμνόποδες.

Ἡ αἴθουσα εἶνε κυκλικὴ καὶ εὐρεία. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κρέματα πολυέλαιος εὐμεγέθης. Καίονται κηρία καὶ φῶς ἀσθενὲς ἐκπέμπεται ἀπὸ πολλῶν κανδηλῶν! Ἡ ὀροφὴ καὶ οἱ τοῖχοι εἶνε πολυτελῶς διακοσμημένοι· ἀνήρτηνται δ' ἐπὶ τῶν τελευταίων πίνακες, ἐφ' ὧν χρυσοῖς γράμμασιν ἔχουσιν ἐγγραχθῆ ρητὰ τοῦ Κορανίου. — Ὅλοι τῶρα σπεύδομεν νὰ καταλάβωμεν θέσιν... Πυκναὶ σιδηραὶ κιγκλίδες χωρίζουσι τοὺς Δερβίσας ἀπὸ τοῦ πλήθους. Καὶ ἀριστερᾷ μὲν τούτων ἴστανται οἱ ἄπιστοι, δεξιᾷ δὲ οἱ πιστοί.

Οἱ Δερβίσαι, ὑπερβαίνοντες τοὺς εἴκοσι, κατὰκείνται ὀκλαδὸν καὶ μὲ ἑσταυρωμένας τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἰσχυνοί, ὠχροί, μὲ κοίλας τὰς κόγχας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἑσκαμμένας τὰς παρειάς, μὲ ἀποτετυπωμένην τὴν σφραγίδα τοῦ μαρτυρίου, εἰς ὃ ὑποβάλλονται μετὰ μοναδικῆς αὐταπαρνήσεως, ἀναμένουσι τὴν ἑναρξιν τοῦ φοβεροῦ χοροῦ μετὰ τοιοῦτου πόθου, οἷον αἰσθάνονται ἐν τοῖς παρασκηνίοις αἱ εὐπε-

τεῖς χορεύτριαι. Ὅτε μὲν κλίνουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, ὅτε δ' ἐγείρουσιν αὐτὴν ἐν ἐκστάσει πρὸς τὰ ἄνω, εὐχὰς καὶ δεήσεις ὑποτονθυρίζοντες. Κεχωρισμένοι δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν καὶ ἐπὶ ὑψηλότερας θέσεως κἀθηται ὁ ἀρχηγὸς μελανειμονῶν καὶ τὸ Κοράνιον κρατῶν ἀνά χεῖρας.

Τὸ πλῆθος ἐν τούτοις συρρέει ἔτι, καὶ πάντες ἀναμένοντες ἀνυπομόνως τὴν ἑναρξιν τοῦ χοροῦ. Τέλος, ἰδοὺ, μυστηριώδης τις φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ τοῦ ὕψους. Εἰς τὰς στροφὰς αὐτῆς οἱ Δερβίσαι φαίνονται πειραζόμενοι καὶ διαφόρους ποιούσι κινήσεις, ἐκδηλωτικὰς τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνακωκωμένων αισθημάτων. Ποτὲ μὲν προσηλοῦσι πρὸς τὴν ὀροφὴν τὸ σκοτεινὸν καὶ ρεμβῶδες βλέμμα των, πότε δὲ τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν ἀποκρύπτοντες κύπτουσι πρὸς τὸ ἔδαφος, τὸ ὅποιον καὶ κατασπάζονται. Προσποιοῦνται δὲ συγχρόνως τόσῃ λεπτότητα καὶ αἰδημοσύνην, ὥστε, ὅταν ἀπομύσσωσιν, καλύπτουσι τὴν ρίνα διὰ τοῦ μανδύα, ὃν ἔχουσι ρίψει ἀφελῶς ἐπὶ τῶν ὤμων.

Ἄμα ὡς ἔπαυσεν προσευχόμενος ὁ ἐξ ὕψους ἀφανὴς ψάλτης, ἤρξατο ἐπίσης ἐκ τοῦ κρυπτοῦ νὰ παίζηται τὸ λεγόμενον γεῖ, ὄργανον προσομοιάζον τῷ αὐλῷ, συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ μονοτόνων κρούσεων ἐπὶ μικροῦ τυμπάνου. Οἱ τόνοι του κατ' ἀρχὰς ἀκούονται ἀπαλοὶ καὶ γλυκεῖς. Ἀλλὰ βαθμῆδὸν καθίστανται ζωηρότεροι, διεγερτικοί, πλήρεις ἀσιατικοῦ πάθους. Ὁ θρησκευτικὸς αὐτὸς ἀμανὲς, προσλαμβάνων ὄλην τὴν δύναμιν τῆς φανατικῆς ἐμπνεύσεως, συγκινεῖ ἤδη τοὺς Δερβίσας. Τὸ ὅσπερ καὶ δασύμαλλον στήθος των διαφαίνεται ἀναπαλλόμενον καὶ οἱ μέχρι τοῦδε ἀπλανεῖς καὶ ρεμβῶδεις ὀφθαλμοὶ των ἐξακοντίζουσι ἀστραπάς. Ἡ θύελλα προσεγγίζει· καὶ μετὰ μικρὸν ἐκρήγνυται, ἐξωτερικευομένη ἐν ὀμοταχεῖ διὰ τῶν χειρῶν των ἰσχυρᾷ τύπῃ τοῦ ἔδαφους. Ἡμεῖς δὲ, προσηλωμένοι ὡς εἰμεθα εἰς τὴν μουσικὴν, δὲν ἐπεριμένομεν τοιοῦτο μανιῶδες κίνημα καὶ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἐλαφρῶς ἀνετινάχθημεν ὅλοι ἀπὸ τὴν θέσιν μας.

Οἱ Δερβίσαι τότε ἐγερθέντες καὶ ἀπορρίψαντες τὸν φαιόχρουν μανδύαν των, μείναντες δὲ μόνον μὲ ἀπλοῦστατον χιτῶνα καὶ τὸν κωνικὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πυραμοειδῆ σκοῦφον, ἀφοῦ ὑπεκλίθησαν προηγουμένως ἀλλήλοις ἤρχισαν νὰ περιστρέφονται ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καθὼς αἱ σβοῦραι τῶν παιδίων. Ὁ χιτῶν των ἐκ τῆς περιδινήσεως ἠνοίγη ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ τῶν χορευτῶν, ἐφαίνοντο δὲ ὡσεὶ μυθολογικὰ περίεργα φαντάσματα. Μὲ κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν δεξιὸν ὤμων καὶ τῶν βραχιόνων τεταμένων, τὴν μὲν παλάμην τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἔχοντες ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω, τὴν δὲ τῆς δεξιᾶς

πρὸς τὰ ἄνω, ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὄραν, ἐκτὸς ἐλαχίστης διακοπῆς, ὑπέστησαν μαρτύριον, ἐφάμιλλον βεβαίως πρὸς τὰ σκληρότερα τῶν ὅσα ὑπέστησαν οἰκειοθελῶς οἱ ἀσκηταὶ μας. Φαντασθῆτε μῆνα Ἰουλίον, τρίτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἀτμόσφαιραν κολάσεως, ὑπὸ τοιοῦτος δειταρταρείους ὄρους ὄντα ἔμφυχα, ἀνθρώπινα, στρεφόμενα περὶ ἑαυτὰ ὡς μαινόμενοι Δράκοντες, ὑποκείμενα κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς ἀποπληκτικὰς συμφορήσεις, ὑφιστάμενα ἕως ἀγογγύστως ὅλον αὐτὸν τὸν βασιανισμὸν χάριν τῆς ιδέας των, χάριν τῆς πίστεώς των. Βεβαίως ὑπὸ τοιαύτας φανατικὰς συνθήκας ποτὲ δὲν θὰ φοβηθῇ ὁ Μωάμεθ τὴν χαλάρωσιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀφοσιώσεως τῶν πιστῶν του!

Ἐν τούτοις ὁ ἰδρῶς ἐπιπτε κρουνηδὸν ἀπὸ τοῦ ἠυλακωμένου μετώπου των. Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν των εἶχε ζωγραφηθῆ ἡ ἀγωνία. Οἶκτον δὲ ἐκίνουν δωδεκαετῆ παιδία, μικρὰ Δερβισάκια, προδίδοντα ἐκ τῆς παραπαιούσης στάσεώς των οἰκτρὰν ζάλην, ἔχοντα συνεσπασμένα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου των καὶ μόλις συγκρατοῦντα τὸν ἔμετον. Ἐδοξεν ὅμως ἐπὶ τέλους τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἔπαυσεν ἡ μουσικὴ. Κατησπᾶσθησαν τότε ἀμοιβαίως ἀλλήλους ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου μέχρι τοῦ νεωτέρου, καταρχόμενοι ἀπὸ τοῦ λιλιπουτείου ἀναστήματος ἀρχηγῶν των. Ἡ προσευχὴ εἶχε τελειώσει... Ἀλλ' οἱ χαλύβδινοι Δερβίσαι μετὰ τοιαύτην κόπωσιν καὶ ἐφίδρωσιν δὲν ἐδίτταναν νὰ τρέξωσιν ἀμέσως εἰς τὴν βρύσιν, ἵνα πλύνωσιν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς πόδας, ἐνθουσιασμένοι διότι ἐξεπλήρωσαν πιστῶς τὸ εἰς αὐτοὺς ἐπιβαλλόμενον ὑπέρτατον τοῦτο θρησκευτικὸν καθήκον. Ἡμεῖς δὲ, ὦν τὴν κεφαλὴν διέσειεν ἤδη ἕνεκα τοῦ θεάματος ἐλαφρὸς ἰλιγγος, διασπαρέντες ἐζητήσαμεν ἀναψυχὴν ἄλλοι μὲν εἰς τὰς μυροβρεχεῖς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου, ἄλλοι δὲ εἰς τὰς χαριτωμένας τῆς Προποντίδος νήσους.

ΚΩΝΣΤ. Α. ΚΥΠΡΙΑΔΗΣ

ΙΔΕΑΙ ΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Οἱ ἀνωτέρας πνευματικῆς ἀναπτύξεως ἄνθρωποι ἐκλαβάνονται ἀναγκαίως ὡς κακοί· διότι ἐκεῖ ὅπου οἱ ἄλλοι οὐδὲν σφάλμα, οὐδὲν γελοῖον, οὐδὲν ἐλάττωμα βλέπουσι, τὸ ἀμείλικτον αὐτῶν ὄμμα διακρίνει αὐτό.

Θέλετε νὰ μάθητε τὴν ἠλικίαν γυναικὸς τινος; Ἐρωτήσατε πρῶτον αὐτήν, κατόπιν τὴν φίλην της· αὐτὴ θὰ εἴπῃ τριάκοντα ἐτῶν, ἡ φίλην τεσσαράκοντα· σείς, λάβετε τὸν μέσον ὄρον.

Φίλος μου ὀκνηρώτατος ἔλεγε· «Περὶ τὸν νὰ μανθάνῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀφοῦ τὰ πάντα θὰ μᾶθῃ μετὰ θάνατον».

Μὴ λυπῆσθε τοὺς γέροντας οἱ ὅποιοι ἀπέκταναν ρευματισμούς, ἀλλὰ λυπεῖσθε τοὺς νέους οἱ ὅποιοι ἀπέκταναν πείραν